

Kulturminner som artsrik slåtteeeng, hustuffer og gravminner på Våttviksletta vitner om lang tids bruk av området. Den største tufta tror vi kan ha vært et naust. Tegning: Kristin Floa

Våttviksletta er ei gammel slåtteeeng med uvanlig stort mangfold av blomster, grasarter og sopp. Flere av de fargerike beitemarkssoppene står på den norske lista over utrydningstruede arter.

Slåtteeenga på Våttviksletta har nasjonal verdi som utvalgt naturtype, og blir tatt vare på gjennom tradisjonell slått og beiting. Mange kulturminner på sletta vitner om lang tids bruk. Geologien og bruken har lagt grunnlaget for disse verdiene.

Spor etter bosetting

Det er mange spor etter bosetting på den nordøstre delen av sletta. Du finner både hustuffer og gravminner. Den største tufta er rester etter det vi tror har vært et naust for 1000 år siden.

På dypt vann

Rett etter istida sto havet 128 m høyere enn i dag her på Leka. Hele Skeisneset sto under vann. Stedet vi står på, lå altså på dypt vann. Vannet var stillestående og bare det fineste materialet, leire, ble avsatt. Dette finner vi dypest i jorda under her, og under steinstrendene langs hele Skeisneset.

Etter hvert som landet steg, ble kraften av bølgene sterkere og grovere materiale av sand og stein ble avsatt oppå leira. Avsetning av skjellsand i grunnen gir næringsrik jord og grobunn for kalkkrevende planter. Mer enn 70 blomsterarter er registrert i slåtteeenga på Våttvika.

Økologisk spesialist

Beitemarkssopp er knyttet til gamle beite- og slåtteenger med langvarig hevd, lite jordarbeiding og minimal gjødsling. Beitemarkssoppene er økologiske spesialister som er sterkt truet av endringene i det moderne kulturlandskapet.

Sauevokssopp

Mønjevokssopp

Gul vokssopp

Kjeglevokssopp

Kjeglevokssopp (gammel)

Gul småfingersopp

Beitemarkssopp fra Våttviksletta. Alle foto: Arnfinn Holand unntatt sauevokssopp: John Bjarne Jordal

Levende genbank

Ei slåtteeng er et område dominerert av gras og urter som blir regelmessig slått.

Ei gammel slåtteeng er ofte meget artsrik. Det store mangfoldet av arter er etablert gjennom lang tids bruk, gjerne flere hundre år. Gamle slåtteenger er derfor viktige kulturminner.

Enga er gjerne overflateryddet, men ikke pløyd og tilsådd i senere tid, og den er lite gjødslet. Slåtteenger ble ofte slått seint i sesongen, gjerne høstbeitet, og kanskje også vårbeitet.

Slåtteengene er blant våre mest artsrike naturtyper, og betyr svært mye også for andre organismer enn planter. Dette gjør slåtteenga til viktige levende genbanker. 70 prosent av våre dagsommerfugler er knyttet til åpen engvegetasjon, særlig til blomsterengene.

I løpet av de siste hundre år har de artsrike slåtteengene blitt blant våre mest truede naturtyper.

Ei artsrik slåtteeng er både et viktig kulturminne og en «levende genbank».

Blomsterarter på Våttviksletta, fra venstre: blåklokke, bakkesøte, jåblom, marinøkkel og stortviblad. Foto: A. Holand

